

Petr Martan, lesník, poradce v lesnictví a životním prostředí, ředitel Komunity pro duchovní rozvoj, jeden ze zakladatelů Hnutí Život, garant komise ŽP SPO s rozsáhlou publikační činností věnovanou záchraně Šumavy, jeho vize: menší, ekologicky udržitelný NPS, přívětivý k lidem.

Problematika připravované novely zákona o ochraně přírody a krajiny

Návrh novely zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny předložilo Ministerstvo životního prostředí Vládě ČR a ta jej schválila a předložila Poslanecké sněmovně dne 2. 6. 2015. Návrh je projednáván jako Sněmovní tisk 501, jeho 1. čtení dne 7. 10. 2015 bylo přerušeno v obecné rozpravě a bude dokončeno na dalších schůzích PS.

Proti předloženému znění jsem poslancům předložil pozměňovací návrhy, které podporují požadavky "Petice NE - ohrožení vod pro Volarsko - Vimpersko - Strakonicko". Petici podepsalo 13 050 občanů a byla projednána na veřejném slyšení v Petičním výboru PS Parlamentu ČR. Kopie petice byla předána Vládě ČR, prostřednictvím ministra zemědělství Mariána Jurečka. Konkrétní pozměňovací návrhy jsou tyto:

K § 15 Národní parky

Navrhuji doplnit odstavec (3) takto:

Dlouhodobým cílem ochrany národních parků je také zajištění a zvyšování schopnosti lesů akumulovat vody a plnit jejich klimatickou funkci.

Odůvodnění:

V celé novele není žádná zmínka, která by vedla správce území k zajištění výše uvedených funkcí. Novela nerespektuje globální klimatické změny, které se projevují extrémním suchem, povodněmi a poklesem hladin spodních vod.

K § 16d Bližší ochranné podmínky Národního parku Šumava

Navrhuji doplnit takto:

V lesích v majetku státu je správce povinen upravovat a udržovat vodní toky a nádrže tak, aby byla zajišťována maximální retenční schopnost lesů.

Správce lesů zajišťuje péči o lesy tak, že v jednom celku a v jednom roce neuschne více jak 1 hektar lesa.

Jen v zóně přírodní na ploše 23% z celkové rozlohy NP Šumava, nebude uplatňován lesní zákon v ustanovení o přednostním provádění nahodilé těžby a zásahům proti škůdcům. Toto omezení se může změnit nejdříve za 15 let.

Odůvodnění:

Lesy státu v NP Šumava mají rozlohu 49 000 ha (z celkových 55 000 ha) a je veřejným zájmem je ochraňovat jako zdroje spodních a povrchových vod. Tyto lesy jsou významnou zásobárnou vody i pro vnitrozemí.

Uvedené omezení o uschnutí max. 1 ha lesa, v němž se zruší plnění funkcí lesa platí na všechny lesy v ČR a není důvod, proč by to nemělo platit na území národního parku.

K § 18 Členění území národních parků

Navrhuji doplnit další odstavec (7) takto:

Lesní ekosystémy v lokalitách, kde se nacházejí zdroje vod pro veřejné zásobování obyvatelstva nelze vyhlásit za zónu přírodní a za zónu přírodě blízkou.

Odůvodnění:

Toto je ochrana lesů před uschnutím v místech, kde mají studny města a obce. Ochrana vodních zdrojů pro veřejné zásobování je vyšší veřejný zájem, než existence lesů v bezzásahovém režimu.

K § 22 Lesy národních parků

Novela uvádí:

(1) Lesy v národním parku nejsou lesy hospodářskými.

(2) S lesy ve vlastnictví státu.... je příslušná hospodařit správa národního parku.

Navrhují změnit odstavec (1) takto:

(1) Lesy v národním parku na území zóny přírodní nejsou lesy hospodářskými; ostatní tři zóny jsou považovány za lesy hospodářské, protože tam má správce právo hospodařit dle lesního zákona.

Odůvodnění:

Odstavec (1) a (2) si protirečí. Pokud by lesy nebyly "lesy hospodářskými", tak tam nelze hospodařit.

K § 22a Nakládání s lesy v národních parcích

Navrhují změnit odstavec (2) takto:

(2) Při provádění péče o lesy zařazené do zóny přírodní a do zóny přírodě blízké se nepoužijí ustanovení jiného právního předpisu o povinnosti obnovovat a vychovávat lesní porosty, o lhůtách k zalesnění holin a o lhůtách k zajištění lesních porostů na lesních pozemcích, o povinném provádění meliorací a hrazení bystřin v lesích ani ustanovení o povinném přednostním provádění nahodilé těžby⁵³). Při provádění péče o lesy zařazené do zóny přírodní a do zóny přírodě blízké se dále nepoužijí ustanovení jiného právního předpisu o povinném provádění opatření⁵⁴) na předcházení nebo zabránění působení škodlivých činitelů a na odstranění nebo zmírnění jejich následků, s výjimkou preventivních opatření proti vzniku lesních požárů.

Odůvodnění:

Novela by odstavcem (2) zvětšila dnešní bezzásahové území o rozloze 23% na budoucích 50% (takový záměr byl oznámen MŽP ve 3/2015). Na takové ploše by nebyla povinnost: zpracovávat větrem polámané stromy, odstraňovat stromy napadené kůrovci, sázet stromky, dělat prořezávky a probírky; hrazení horských bystřin.

Takový návrh nevychází ze současného katastrofálního a nepřírozeného stavu lesů, kdy 51% lesů v majetku státu je suchých, vykácených, nebo mladých. Přirozené by bylo cca 10%, jako je tomu v přirozených lesích bez vlivu člověka.

Novela v této části zamezuje dosáhnout cíle národního parku, to je: dosažení přirozeného věkového a druhového složení. Když se druhá polovina lesů nechá uschnout, tak budou jen lesy mladé a ne vysoké a staleté.

Když se nebudou sázet stromky, které v místě vyhynuly (buk, jedle), tak tam nikdy nebudou. Když se nebudou hradit horské bystřiny, tak voda z lesů rychle odteče a nezadrží se.

Navrhují změnit odstavec (3) takto:

(3) Lesy zařazené do zóny přírodní se nezahrnují do výpočtu závazných ustanovení lesních hospodářských plánů podle jiného právního předpisu, rovněž se v nich neumísťují těžby a nenavrhují výchovná a pěstební opatření v lesních hospodářských plánech. V lesích zařazených do zóny přírodě blízké se závazné ustanovení lesního hospodářského plánu maximální celková výše těžeb stanoví jako součet těžeb umístěných v jednotlivých lesních porostech.

Odůvodnění:

Novela umožňuje úmyslně těžít více dřeva (stromů), než činí jejich přírůstek v lese. Princip závazného ustanovení o maximální výši těžby dřeva, které představuje jeho reálný přírůstek platí v ČR na všechny vlastníky lesů již 100 let.

V NP Šumava by se po dobu 12ti roků neměly úmyslně těžít žádné stromy, protože zde bylo vytěženo tolik dřeva a stromů, které přirostou za dalších 12 let. Tímto novela snižuje retenční schopnost.

Dovětek

Zástupci šumavských samospráv, spolků, zemědělců, lesníků a vědců vyzvali poslance a senátory aby odmítly jednoúčelovou novelu zákona o ochraně přírody a krajiny. Tou by došlo k narůstání ploch bezzásahových přírodních procesů a k dalšímu odumírání lesů a narůstání tristní vodohospodářské problematiky, ale i dalšímu omezování výchovně vzdělávacích funkcí omezováním přístupnosti. Požadují urychlené řešení ke stabilizaci poměrů v Národním parku a CHKO Šumava a také aby každý národní park měl speciální zákon.

Petr Martan obhájil před poslanci petici proti zvyšování I. zón v NP Šumava

Tisková zpráva 14. 10. 2014

Poslanci Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR projednali 9. 10. 2014 petici „NE-35 procent prvních zón v NP Šumava“ s více než 14000 podpisy. Tito občané, pocházejí z celé republiky a žádají zákonodárce, aby se trvale nezvyšovaly 1. zóny (tj. rozloha suchých lesů) nad současných 23 % území NP Šumava. Petice požaduje zákon, který zamezí dalšímu usychání lesů. Zástupce a iniciátor petice P. Martan řekl na schůzi poslancům, že petenti tímto nevystupují proti předloženému senátnímu návrhu zákona o NP Šumava jako celku. S tím souhlasí, ale požadují, aby v něm byly stanoveny 1. zóny na rozloze 23 % území a ne 26 %, jak je v návrhu. Jedná se o cca 2 200 ha lesů, které by v důsledku přeražení uschly. Petenti napadají jakékoliv zvyšování bezzásahových zón. Jsou proti navržené změně zákona č. 114/1992 Sb., kterou předložilo MŽP do mezirezortního připomínkového řízení. Návrh by totiž umožňoval zvyšovat 1. zóny pouhým správním řízením a to je nebezpečné.

Zájem Ministerstva životního prostředí na zvyšování rozlohy 1. zón obhajoval před poslanci náměstek ministra Vladimír Mana, který se kdysi (jako asistent poslankyně Konečné) aktivně podílel na přípravě návrhu zákona, proti kterému nyní vystupoval. To mu vytkl P. Martan a odpověděl na jeho projev: „Zájmem MŽP není zvyšování rozlohy suchých lesů, to ano, ale zároveň nejste schopni zabezpečit, aby zbývajících 49 % vzrostlých a zelených lesů v NP Šumava zůstalo. Odmítl tvrzení náměstka Many, že suché lesy mají schopnost zadržovat vodu stejně, jako ty zelené a vzrostlé. Jmenoval české vědce (doc. Švihlu, Prof. Čermáka a další), kteří dokazují opak.

Text petice požaduje zákon, který by zamezil dalšímu usychání lesů. Přirozeně, bez vlivu člověka by za 23 let v NP Šumava uschlo asi 3 500 ha lesů, v přírodě neovlivněné člověkem. Ve skutečnosti uschlo 16 000 ha lesů a dalších 9 000 ha lesů bylo nuceně a předčasně vykáceno v důsledku existence bezzásahových území a polomů. Proto je nesmyslem zvyšovat území suchých lesů na Šumavě.

Poslanci Výboru pro životní prostředí k petici nepřijali žádné usnesení. Zachovali se stejně, jako na předchozí schůzi, kdy projednávali petici Hnutí Duha, požadující vyhlásit 50 % prvních zón. Právě takovou rozlohu MŽP nadirigovalo do Plánu péče. Co se tedy potom stane: uschne a bude nuceně vykáceno dalších 14 000 ha. K tomu stačí vichřice, polom a následné rozmnožení kůrovců.

Lži o těžbě dřeva

Náměstek Doležský: těžařská lobby vytunelovává lesy NP Šumava, ty jsou dále těženy, tentokrát za účelem zisku!

Národní parky nejsou hospodářské lesy, proto nelze zde úmyslně kácet stromy. Tuto frázi léta opakovali vědci, Hnutí Duha a další „ultrazelení“. Nyní mlčí, je po kalamitě, za r. 2014 se úmyslně vytěžilo cca 110 tisíc kubíků dříví a stejné množství se plánuje vytěžít i v letošním roce.

Zásahové lesy v NP Šumava se také řídí lesním zákonem a ten vychází z principu trvalé udržitelnosti. Tedy, úmyslně se mohou kácet lesy do výše jejich přírůstku. Kolik je tento přírůstek (tj. množství kubíků dřeva nebo počtu stromů), to stanoví etát – což je státní správou stanovená max. výše těžby dřeva za určité období. To je dodržováno ve všech hospodářských lesích ČR. Pokud si vlastník lesů vyčerpá etát stanovený zpravidla na 10 let již v pěti letech jeho trvání, tak ve zbývajícím době už nesmí provádět úmyslné těžby. Pokud by to vlastník porušil, tak jedná proti zákonu a ČIŽP mu vyměří pokutu (až několik miliónů) a napíše dopis, že ohrozil životní prostředí a zdroje vod.

Vytunelované lesy NP Šumava

V lesích NP Šumava proběhla obrovská větrná kalamita (2007). V následném období (2007-13) nechala fanatická ochrana přírody rozmnožit kůrovce natolik, že se muselo nuceně vykácet tolik dříví, které v tamních lesích přiroste za 12 let a tedy dnes je de facto předtěženo.

Tunel nevadí – těžíme dále!

Když skončily vynucené kůrovcové těžby (2013), tak se hledal způsob, jak by se dalo těžít dále 110 000 kubíků dříví ročně a utržit 130 miliónů za dříví. Hodily se k tomu nenáviděné smrkové monokultury. Náměstek správy NP Jan Kozel přišel s teorií „přestavby smrkových monokultur“. Dělá se to tak, že ve 40 až 60-letém lese se úmyslně vykácí menší plochy, aby se narušila monokultura.

Lesnický citlivějším přístupem by bylo provádět takové zásahy až v dospělém věku stromů (cca 100 let) a to i s přihlédnutím k tomu, že NP potřebuje peníze. „Kozlovy“ přestavby smrkových monokultur ano – ale na to si musím zaštetřit etát, a ne jej vyplýtvat na kůrovce.

V NP se úmyslně kácet stromy nemají

Přestavbu smrkových monokultur v národním parku lze vykonávat citlivěji a bez úmyslného kácení, pomocí kalamit. Dochází k tomu po narušení porostů větrem, námrazou (byla 12/2014) a po napadení kůrovci. Včasným kácením kůrovcových souší vznikají malé vykácené plochy ve smrkových monokulturách a tím se dělá přestavba „ANO - divočinové“ vedení Ministerstva životního prostředí dalo zelenou destruktivnímu kácení stromů, které ještě více proředí již proředěné lesy národního parku. Těží dále a vzpomínají na „zlatého broučka“, jehož si za veřejné peníze udržovali při životě sedm let a byly tak prachy na přebujelou ochranu přírody.

Lesy národního parku jsou místem, které se liší od lesů hospodářských nejméně tím, že se v nich úmyslně netěží dříví. Když MŽP nemá dalších 130 miliónů na financování NP Šumava, tak ať jeho rozlohu zmenší. I lesníci by rádi viděli kousek země, kde nejde o peníze a příroda je ponechána bez lidského zasahování sama sobě.

TV - ČT1 o těžbě dřeva v NP Šumava 7.1.2015

Redaktor Z. Mlnářik, moderátor: T. Vzorek

P. Hubený-ředitel NPŠ, J. Kozel-ved.lesních ekosystémů NPŠ

Moderátor: Správa šumavského parku chce letos těžít jen v mladých porostech. Lesy osázené uměle na konci sedmdesátých let jsou příliš husté. To narušuje stabilitu stromů a jsou víc náchylné i k napadení kůrovcem.

Redaktor: 110 tisíc kubíků dřeva letos pokácí lesníci hlavně v lesích centrální části Šumavy. Na rozdíl od předchozích let ale nepůjde o nahodilou těžbu.

J. Kozel: Pokud by se tam nezasáhlo, tak může dojít k tomu, že zhoustnou a potom vlivem větru se můžou rozvracet na relativně velkých plochách a po větru v určitém věku v převážné většině přichází kůrovec.

Redaktor: Necelou polovinu těžby chystají lesníci ve 40letých porostech. Zbytek se pak bude týkat 50 stromů, maximálně 60letých stromů. Nejvíce mladých stromů pokácí těžaři v oblasti Prášil, Stožce nebo Žlebů. Na Borových Ladech požádala správa parku ministerstvo o navýšení těžby z 15 tisíc kubíků na 20.

P. Hubený: My tam necháváme ty nejstarší, ty největší necháváme i ty podrostlé. Takže ta stabilizace toho lesa vlastně probíhá to tak, že my tam i zvětšujeme věkovou strukturu toho lesa.

Redaktor: Z vytěženého dřeva každý rok správa parku dostala zhruba 130 milionů korun. Mladé stromy bývají sice na trhu levnější, ekonomicky by to rezervaci ohrozit nemělo.

P. Hubený: Když se dobře sortimentuje, když z toho vybíráme opravdu dobrý výřez a opravdu to děláme poctivě, tak máme zpeněžení vlastně v podstatě vyšší, než z těch navodilých těžeb.

Redaktor: Kvůli tomu musí vedení parku neustále sledovat situaci na trhu. Plánovaný postup se v národním parku nedělal minimálně 10 let. Především kvůli těžbám dřeva zničeného orkánem a následně kůrovcem. Toho je teď minimum.